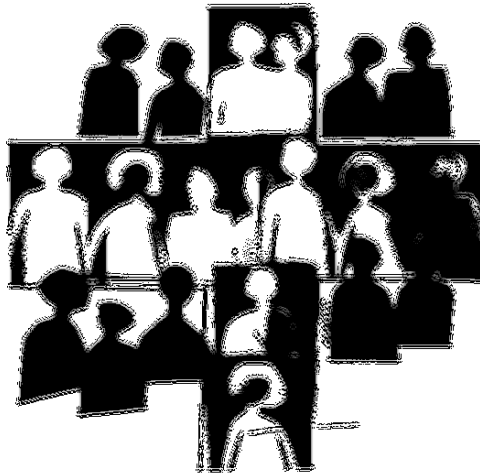

Interkerkelijk programma Seizoen 2016 – 2017

Opgave via het formulier in het midden van het blad
of liever via de mail (u krijgt dan ook een bevestigingsbericht)
winterwerkzuidhorn@planet.nl

Graag voor 3 oktober 2016

later kan vaak ook nog, maar bepaalde activiteiten
hebben een maximum aantal deelnemers

De **activiteiten** – behalve de winteravondlezingen
– zijn **gratis**, maar u moet wel zelf koffie of thee
betalen. En een **vrijwillige bijdrage** komt altijd van
pas.

Vervoer: bij slecht weer of wanneer u slecht ter
been bent kunt u contact opnemen met de
inleider of bovenstaand mailadres. Wij proberen
dan vervoer te regelen.

Formulieren kunt u inleveren in uw kerk, op Poortkampen 27
of in de brievenbus van de RK pastorie, De Gast 38 in Zuidhorn

Raad van Kerken Zuidhorn

De Raad van Kerken Zuidhorn is opgericht in 1977. De Raad van Kerken is een samenwerkingsverband van de Verenigde Doopsgezinde Gemeente in het Westerkwartier, de Gereformeerde Kerk PKN te Zuidhorn, de Hervormde Gemeente PKN te Zuidhorn en de Rooms-katholieke Parochie St. Jozef in Zuidhorn. De mogelijkheid tot deelname van andere plaatselijke kerken staat open.

De Raad van Kerken wil vorm en inhoud geven aan de plaatselijke oecumene. Daarnaast dient de Raad als ontmoetingsplaats voor de kerkgenootschappen ter plaatse. Binnen de Raad wordt gesproken over gemeenschappelijke aandachtsvelden en onderwerpen van bezinning. De Raad kan initiatieven nemen en voorstellen doen met betrekking tot kerkelijke en maatschappelijke zaken.

Gegevens Raad van Kerken

Website: www.raadvankerkenzuidhorn.nl
Banknummer: NL71 INGB 0003 8776 75
Adres: Raad van Kerken te Zuidhorn,
Zuiderweg 13, 9801 TD Zuidhorn

Afgevaardigden in de Raad van Kerken

ds. Y. Buurma (Ybo) (voorzitter)	Waterlelie 3 9801 LG Zuidhorn	507676	PKN-Hervormd
R.M. ter Veer-van Pelt (Renée) (penningmeester)	Zuiderweg 13 9801 TD Zuidhorn	502447	Doopsgezind
pastor H. van Schalkwijk-Trimp (Hilda)	Admiraal Helfrichstraat 74 9801 GJ Zuidhorn	507800	Rooms-katholiek
R. van der Molen (Reinder) (lid modera- men)	Cort van der Lindenstraat 6 9801 KP Zuidhorn	504821	PKN-Gereformeerd
ds. J.B.O. Buller (Jörg)	De Gast 58 9801 AG Zuidhorn	855168	PKN-Gereformeerd
P. Costongs-De Kovel (Paulien) (secretaris)	Admiraal Helfrichstraat 72 9801GJ Zuidhorn	506051	PKN-Hervormd

Oecumenische diensten seizoen 2016-2017

Zondag 16 oktober 2016

9.30 uur Gastkerk Dienst van Schrift en Tafel
pastor H. van Schalkwijk

Zondag 13 november 2016

19.30 uur Dorpskerk Taizé-viering
ds Y. Buurma

Maandag 10, dinsdag 11 en woensdag 12 april 2017

19.30 uur Sint Jozefkerk Vespers in de Stille week

Zondag 25 juni 2017

9.30 uur Gastkerk Oecumenische viering
ds Y. Buurma

Gegevens van de deelnemende kerken

Dorpskerk (Hervormde Gemeente PKN) Zuidhorn

kerkgebouw *Dorpskerk*, Kerkstraat 18, 9801 CN Zuidhorn
(ingang ook aan Jellemaweg) tel 507141
website www.dorpskerkzuidhorn.nl
ontmoetingsruimte *Klein Hanckema*, Kerkstraat 14, 9801 CN
Zuidhorn
tel 503611, reservering via koster en website
koster mw. S. (Sabrina) van den Berg, Jellemaweg 53,
Zuidhorn, tel 06-42554544
predikant ds. Y.(Ybo) Buurma, Waterlelie 3 9801LG
Zuidhorn tel 0594- 507676
scriba mw. A. Snippe-Groenewold, Hooglanden 13
9801 LA Zuidhorn tel 0594-504513

Gastkerk (Gereformeerde Kerk PKN) Zuidhorn

kerkgebouw *Gastkerk*, De Gast 58a, 9801 AG Zuidhorn
ontmoetingsruimte *De Gasthorn*, naast de kerk, tel 502864
website www.gastkerkpkn.nl
koster fam. Matter, Meidoornstraat 1, Noordhorn
tel 502864
predikant ds. J.O.(Jörg) Buller, De Gast 58

kerkelijk werker tel 0594-855168
mw. R.I. (Rietje) Poelstra-Meerse, Buitensingel
4, 9883 SH Oldehove tel 0594- 507226
scriba dhr. J.K. Stol, Klipper 3, 9801MT Zuidhorn
tel 0594-504103
corr. adres: De Gast 58a, 9801 AG Zuidhorn

Rooms-Katholieke Parochie St. Jozef

kerkgebouw **St. Josefkerk**, De Gast 38, 9801 AE Zuidhorn
website www.rkparochiezuidhorn.nl
ontmoetingsruimte **R.K. pastorie**, naast de kerk
koster mw. C. van Koppen, Bospad 2, tel 504112
pastor pastor H. (Hilda) van Schalkwijk-Trimp,
tel 0594-507800
secretaris mw. B. Pelgrum, Fonteinkruid 3, 9801 LE
Zuidhorn, tel 0594-505305

Verenigde Doopsgezinde Gemeente van het Westerkwartier

kerkgebouw **Doopsgezinde Vermaning**, Langestraat 62
9804 PL Noordhorn (geen postadres)
ontmoetingsruimte **De Schuilplaats**, achter de kerk
website www.dpgwesterkwartier.doopsgezind.nl
predikant Vacature
secretaris mw. J.M.U. de Haas- de Boer
Troelstraweg 23, 9801 KR Zuidhorn,
(dit is ook het postadres) tel 0594-504235

WinterWerkcommissie 2016- 2017

Ds. Jörg Buller
Ds. Ybo Buurma
Dhr. Yke Luinenburg
Mw. Tine Moust
Ds. Henk Pol
Pastor Hilda van Schalkwijk
Mw. Renée ter Veer

1 Stiltebijeenkomsten

Wat een ontspannen begin van mijn weekend! Fijn, om dit met elkaar te beleven. Die intensiteit, vind ik heel bijzonder. Een half uurtje in de week zonder mobiel...

Hier leest u een paar reacties op stiltebijeenkomsten van het afgelopen jaar. Ook het komende seizoen zijn er stilteavonden. Elke vrijdagavond zijn we bij elkaar. De avonden worden georganiseerd door onderstaande leden van diverse kerken, die behoefte hebben aan stilte, bezinning en ontmoeting.

We luisteren aan het begin van de bijeenkomst naar een korte tekst en zijn dan stil. Na een muzikaal intermezzo, halverwege de bijeenkomst,

is er weer een moment van stilte. Die stilte kan u uitnodigen tot nadenken, tot dromen, tot bidden of mediteren. Tenslotte wordt een afsluitende tekst voorgelezen.

Stil

Op elke laatste vrijdag van de maand is er iemand die de muziek 'live' verzorgt. Zo luisterden we het afgelopen jaar naar fluit, orgel, klarinet en viool. De gekozen teksten zijn gedichten, korte gedachten of

liedteksten van Huub Oosterhuis tot Toon Hermans, van Ida Gerhardt tot Nelson Mandela.

Voor iedereen die het prettig vindt om in stilte samen te zijn...van harte welkom! Meer informatie of eens meewerken aan een stiltebijeenkomst? Neem gerust contact op.

Jacky Venhuizen, Gertrud Prenger, Tineke van Elmpt, Marleen Diepeveen,

Tine Moust (tel. 0594 - 529797)

Datum elke vrijdag

Tijd 19.30-20.00 uur

Plaats Dorpskerk, Kerkstraat 18 Zuidhorn

2 Van Alfa tot Omega

Een cursus Grieks van het Nieuwe Testament

Alfa en omega vormen de eerste en de laatste letters van het Griekse alfabet, de voorloper van het ons bekende alfabet.

Als wij Bijbelvertalingen met elkaar vergelijken, ontdekken we al snel dat ze onderling verschillen. Wat is nu de juiste vertaling? Dat kunnen we alleen te weten komen door de oorspronkelijke tekst te lezen. Dat is het doel van deze cursus.

Het Nieuwe Testament is in het Grieks geschreven.

De eerste vier avonden besteden we aan het leren schrijven van het Griekse alfabet, een inleiding op de grammatica en het lezen van korte teksten. De tweede helft is gewijd aan het bestuderen van een gedeelten uit het evangelie en de brieven. Deze keer het *Onze Vader* volgens Mattheüs. Daarna stel ik voor aandacht te besteden aan het gebruik van *ironie bij Paulus*. De cursus is bedoeld voor kerkgangers en andere geïnteresseerden.

A	α	alpha	N	ν	nu
B	β	beta	Ξ	ξ	xi
Γ	γ	gamma	O	ο	omikron
Δ	δ	delta	Π	π	pi
E	ε	epsilon	P	ρ	rho
Z	ζ	zeta	Σ	σ	sigma
H	η	eta	T	τ	tau
Θ	θ	theta	Υ	υ	upsilon
I	ι	iota	Φ	φ	phi
K	κ	kappa	X	χ	chi
Λ	λ	lambda	Ψ	ψ	psi
M	μ	mu	Ω	ω	omega

Tijdens de *introdutiebijeenkomst* worden nadere afspraken gemaakt. In principe worden alle lessen op **maandagavond** gegeven van 19.30 tot 21.30 uur.

Benodigd:

1. een schrift voor het maken van aantekeningen.
2. Kleine Griekse grammatica, door Nuchelmans-Diercks. Vanaf de 19^e druk. Dit boek is in de boekhandel te bestellen, maar is ook tweedehands verkrijgbaar.

Cursusleider Hans Jongejan

Introductie maandagavond 3 oktober 2016

Aanvang 19.30 uur

Overige data 10, 17, 24, 31 okt, 7, 14, 21, 28 nov, 12 dec

Plaats De Gasthorn, De Gast 58a

3 Leven na de dood

Voorstellingen in muziek en kunst

“Ik geloof in de opstanding van het lichaam en een eeuwig leven”, zo luidt de oude geloofsbelijdenis. Wat heeft men zich hierbij voorgesteld en hoe denken we daar zelf over? Eeuwenlang heeft de vraag naar het hiernamaals mensen beziggehouden. Allerlei voorstellingen in kunst, cultuur en muziek over het leven na de dood zijn bewaard gebleven. Sommige voorstellingen staan mijlenver van ons vandaan, in andere herkennen wij misschien nog wel iets. Hoe dan ook, al die voorstellingen zijn boeiend genoeg om daar eens nader aandacht aan te besteden. We bekijken allerlei afbeeldingen van kerken, schilderijen en andere kunstvormen over het leven hierna. Maar ook luisteren we naar muziek uit oude en nieuwe missen en uitvaartdiensten. We komen onder meer voorstellingen tegen over de hemel, de hel en het laatste oordeel. Vervolgens maken we een sprong in de tijd en gaan na wat voor voorstellingen over het hiernamaals er in onze tijd leven. Gedachten over reïncarnatie, bijna-dood-ervaringen en andere ideeën passeren de revue. Er is tijd om daarover met elkaar in gesprek te gaan.

Begeleiding	<i>ds. Freerk Hovinga uit Grijpskerk</i>
Datum	<i>4 oktober 2016</i>
Tijd	<i>20.00 - 22.00 uur</i>
Plaats	<i>De Gasthorn, De Gast 58a</i>

4 Zoek de stilte

Meditatiekring

In onze tijd is een grote behoefte aan stilte en meditatie.

We worden overladen met informatie, opgejaagd door het ritme van de maatschappij. Maar daardoorheen klinkt steeds meer de roep om pas op de plaats, stilte om tot jezelf te komen. Mediteren kan helpen om die rust en stilte te vinden, door je te oefenen de dagelijkse bezigheden en gedachten los te laten en in te keren tot je kern.

Een belangrijk element tijdens de meditatie is stilte, stilte is meer dan het ontbreken van geluid. Hoe gek het ook lijkt, stilte moet je leren, het komt je niet aanwaaien, je moet ervoor kiezen.

Door middel van meditatie kun je oefenen in stil worden. Wanneer het innerlijk stil en rustig is geworden, bemerk je dat je veel beter kunt luisteren naar wat werkelijk belangrijk is, voor jezelf, je omgeving en voor je geloofsbeleving.

Het meditatie uur bestaat uit ademhalings- en houdingsoefeningen en uiteraard veel stiltemomenten.

Daarnaast zal er afwisselend gemediteerd worden aan de hand van een bijbeltekst, een afbeelding, voorwerp, en muziek. Tijdens de stilte kun je ervaren wat de woorden, de muziek, de afbeelding met jou doen en voor jou betekenen.

Je kunt (hoeft niet) een meditatieluch, een extra paar sokken en een kussen meenemen.

Inloop vanaf 19.45 uur.

We beginnen om 20.00 uur en stoppen rond 21.00 uur.

Maximaal aantal deelnemers: 15

Begeleiding *ds. Ybo Buurma*

Data *5,19 en 26 oktober, 3 en 16 november 2016*

Plaats *Bovenzaal Klein Hanckema, Kerkstraat 14-16*

5 Daar word je beter van! Geloof, ziekte en genezing

Gezondheid is een groot goed. Ze bepaalt voor een groot deel de kwaliteit van ons leven. We willen dan ook allemaal gezond zijn. Maar we weten ook dat onze gezondheid op een dag zal bezwijken. En dat kan een grote impact hebben: niet alleen op degene die ziek wordt, maar ook op zijn partner of gezin.

Wat doet ziekte met ons? Hoe ging Jezus om met zieken? Wat is de functie van het gebed om genezing? Kan ook de kerkdienst een positieve invloed hebben op onze gezondheid?

Op deze en andere vragen heeft zo'n tien jaar geleden de werkgroep Ziekte & Gezondheid van de Protestantse gemeente te Monster naar antwoorden gezocht. Zij zijn daartoe bij zichzelf te rade gegaan, hebben naar elkaar geluisterd, ernaar gekeken hoe er in de Bijbel over ziekte en gezondheid wordt gedacht en niet-christenen gevraagd hoe zij met ziekte in hun leven omgaan. Wat hieruit naar voren is gekomen, heeft Piet Schelling samengevat in 'Daar word je beter van! Geloof, ziekte en genezing'. Dit boek (helaas niet meer te koop) biedt goed materiaal voor gesprekken rond het thema ziekte en gezondheid.

Op de eerste avond gaat het erom te verkennen, wanneer wij ons wel of niet gezond voelen en wat de impact van ziekte op ons leven is. Op de tweede avond staan wij stil bij enkele genezingsverhalen uit het Nieuwe Testament. De vraag wat de kerkelijke gemeente voor zieke mensen kan betekenen, komt op de derde avond aan de orde. Na steeds een korte inleiding op het onderwerp is er alle ruimte voor gesprek.

Inleider	<i>ds. Jörg Buller</i>
Datum	<i>woensdag, 26 oktober, 2 en 9 november 2016</i>
Tijd	<i>20.00 uur</i>
Plaats	<i>Klein Hanckema, Kerkstraat 14-16</i>

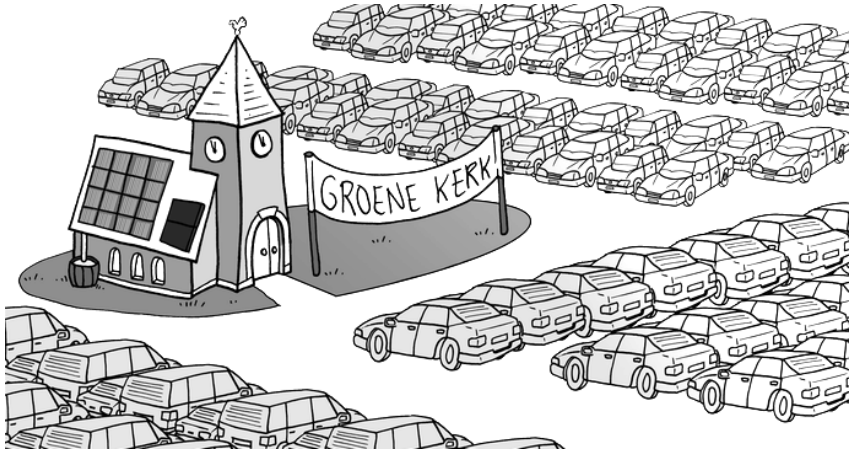
6 WINTERAVONDLEZING: Graag duurzaam als het even kan!

Dit keer is de Winteravondlezing gewijd aan duurzaamheid. Eerst de vraag: hebben geloof en duurzaamheid iets met elkaar?

Paus Franciscus meent van wel. Hij schreef er de encycliciek *Laudato Si* over. De inleider Peter Bootsma zal aan de hand hiervan vertellen hoe geloof mensen kan inspireren om te werken aan duurzaamheid.

Peter die werkzaam is bij de stichting Noorden Duurzaam, zal aan de hand van concrete voorbeelden laten zien hoe er binnen verschillende sectoren gewerkt wordt aan duurzaamheid. Er is een verandering in gang gezet die werkelijk verschil kan maken. Niet alleen individuen (mensen zoals u en ik) werken eraan door afval te scheiden, meer met het openbaar vervoer te gaan/te fietsen en zonnepanelen op het dak te leggen, maar ook bedrijven en instellingen. Nieuwsgierig hoe dan en waar dan?

Peter kan u er meer over vertellen.

Tenslotte willen we graag nog wat tips geven waar u zelf misschien nog niet aan gedacht heeft en waar u zelf ook mee aan de gang kan 😊. En natuurlijk is er ruimte voor vragen en het uitwisselen van meningen.

Spreker	<i>Peter Bootsma</i>
Datum	<i>donderdag 24 november</i>
Tijd	<i>20.00 uur</i>
Plaats	<i>De Gasthorn, De Gast 58a</i>
Toegang	<i>€ 7,50 (incl. koffie of thee)</i>

7 De vluchteling in ons midden

In de actualiteit worden verschillende aanduidingen gebruikt: vreemdeling, vluchteling, asielzoeker, gelukszoeker. Deze aanduidingen dekken elkaar zeker niet, maar worden ten onrechte vaak met elkaar in verband gebracht. Soms is een aanduiding beschrijvend, soms betreft het een (beledigend) etiket. Angst brengt een aantal mensen ertoe ongenueanceerd de islam en terrorisme met de vluchteling in verband te brengen.

De vreemdeling is niet alleen in ons land in ons midden. Ook zal ons eigen dorp binnenkort een grotere groep vluchtelingen herbergen. Daarom willen wij ons bezinnen op wie de vluchteling in ons midden is. Maar wij willen ons ook bezinnen op de godsdienstige aspecten die met de vreemdeling te maken hebben.

Een eerste avond verkennen wij onze eigen traditie. Hoe spreekt de Bijbel over de vreemdeling? En is de Bijbelse vreemdeling identiek aan de moderne vreemdeling? Wat hebben jodendom en islam te zeggen over de vreemdeling?

Een tweede avond willen wij de actualiteit bespreken. Wereldwijd, nationaal, maar vooral ook plaatselijk. Zo proberen wij tijdens gesprekken eigen gedachten te formuleren en misschien aan te passen.

Gespreksleiding pastor Hilda van Schalkwijk en ds. Henk Pol

Data woensdag 11 en 25 januari 2017

Tijd 20.00 tot 22.00 uur

Plaats RK pastorie, de Gast 38

8 God is niet te vangen

Tijdens drie bijeenkomsten op de maandagmorgen bespreken we delen uit het boek *God is niet te vangen* van ds. Jan Offringa. Hij heeft als predikant in dit boek verschillende gesprekken, die hij met zijn gemeenteleden heeft gevoerd, opgenomen. Gesprekken over hoe het geloof veranderde, beelden van God zich wijzigen, Jezus anders wordt ervaren dan voorheen, de kerk wisselend wordt beleefd. De neerslag van deze gesprekken zijn herkenbaar omdat ze raken aan je eigen vragen, geloof, twijfels, hoop en verlangen. Wat geloof ik zelf (nog)? Waarom grijpt God niet in? Wat blijft er over van de kerk? Wist Jezus eigenlijk wel alles? Hoe sta ik zelf in een wereld die steeds weer verandert? Wat drijft mij? Waar ligt mijn hoop en vertrouwen?

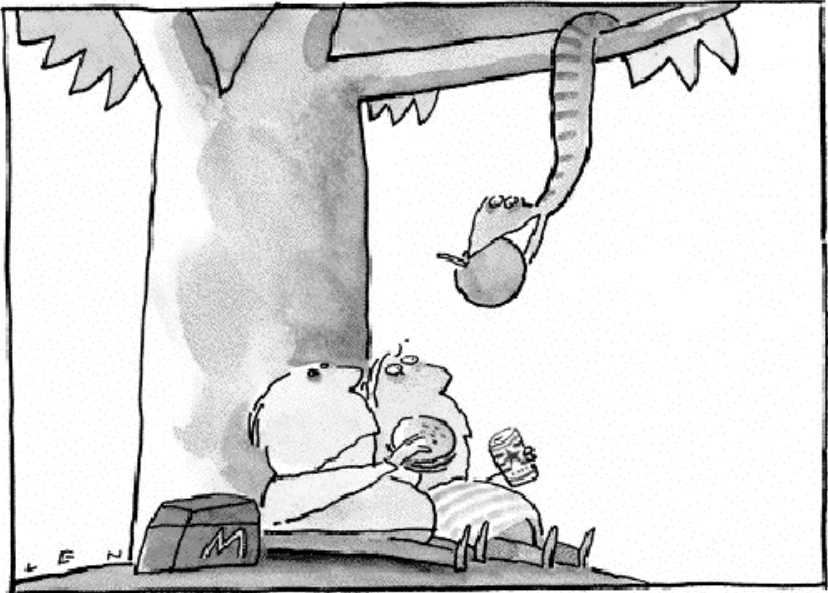
Naast de gespreksverslagen van gemeenteleden geeft Jan Offringa ook zijn eigen visie op verschillende geloofsonderwerpen. Zo ontstond er een boeiend, informatief en op ervaringen gericht boek dat uit 14 hoofdstukken bestaat die telkens worden afgesloten met gespreksvragen. Het boek kost € 16,50 en is uitgegeven bij Skandalon. Vooraf wordt aangegeven welke hoofdstukken er worden besproken. Voor wie het boek te duur is om aan te schaffen of wie het eerst wil inzien heb ik een leenexemplaar.

Begeleiding ds. Ybo Buurma
Data maandagochtend 16, 23, 30 januari 2017
Tijd 10.00 – 12.00 uur
Plaats Klein Hanckema
Maximaal aantal deelnemers 15

9 Genesis 1 tot en met 4

Fundamentele vragen aangaande het menszijn komen in de eerste hoofdstukken van de Bijbel aan de orde. Wie is de mens? Wat is zijn verhouding tot de wereld om hem heen? Hoort het kwaad bij het leven? En wat is de relatie van de ene mens tot de ander?

Samen willen wij de tekst lezen, zoals die voor ons ligt. Daarbij valt op dat Genesis 1 geheel anders is dan de hoofdstukken 2 tot en met 4. Uiteraard kunnen wij kijken waar deze verhalen vandaan komen (Mesopotamië en Ugarit) en wat de verschillen zijn met het Bijbelse verhaal. Maar het hoofdaccent ligt op de tekst die voor ons ligt en wat dat vandaag kan betekenen. Ook welke vragen deze verhalen bij ons oproepen zullen aan de orde komen. Het is plezierig dat u een Bijbel (evt. meerdere vertalingen) meeneemt.

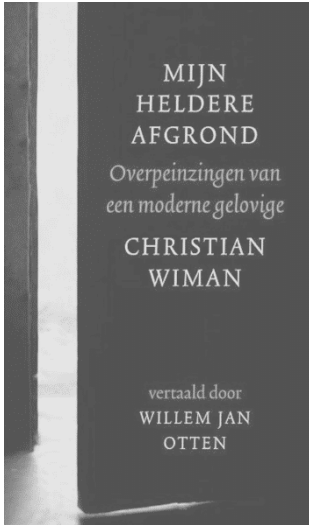
Gespreksleiding ds. Henk Pol

Data 13 febr, 27 febr, 13 maart

Tijd 20.00 – 22.00 uur

Plaats De Gasthorn, De Gast 58a

10 God als lichtend ravijn

De Amerikaanse dichter Christian Wiman groeide op in een orthodox maar verknijpt milieu, gekenmerkt door een overmaat aan geweld. Het maakte hem tot een verkreukeld mens. Op volwassen leeftijd raakte hij zijn geloof kwijt. Hij werd agnost en koos voor een eigen overlevingsstrategie: hij werd dichter. Maar terugkijkend ziet hij nu dat de poëzie de weg was waarover het geloof in hem kon overleven. Door twee gebeurtenissen vond hij het terug: hij vond de liefde van zijn leven, maar werd kort daarna getroffen door een slepende vorm van kanker. In die periode werden Wiman en zijn geliefde haast als vanzelf bidders en kerkgangers. Een klassiek geval van “nood leert bidden”? Integendeel zo blijkt uit zijn boek *Mijn heldere afgrond. Meditatie van een moderne gelovige*. Wiman doet daarin verslag van zijn spirituele zoektocht. *God als ravijn* is de leidende metafoer in het boek. Een verrassend beeld: God is te vinden in ons willekeurige bestaan, in de dieptepunten van het leven. Maar het beeld van het ravijn staat ook voor een God die daar tegelijk aanwezig en afwezig is- zoals een ravijn tegelijk een ontzagwekkend fenomeen is en een leegte. Deze aanwezige/afwezige God krijgt voor Wiman een gezicht in Christus. Duidelijk is dat Wiman zijn eigen ervaringen als ernstig zieke hier een grote rol in spelen. Wiman vindt voor zijn geloofsbeleving aansluiting bij werken van theologen als Bonhoeffer, Tillich, Meister Eckhart en Simone Weil. Maar vooral vindt hij steun bij gelovige en niet-gelovige collega-dichters. Het is een zoektocht om nieuwe taal te vinden voor waar het in het geloof om gaat. En die taal moet voldoen aan twee voorwaarden: ze moet recht doen aan de transcendente aard van de genade en aan de harde realiteit waarin het geloof dagelijks opereert.

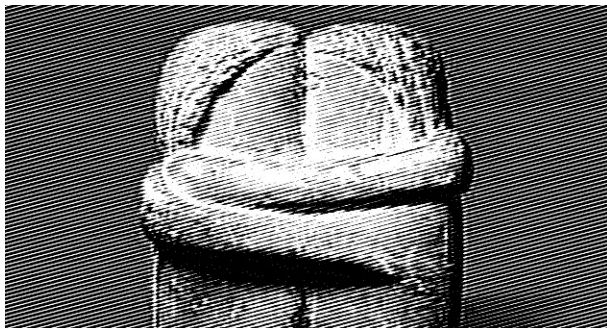
Inleiders Tine Moust en Gijs Heijbroek
Data donderdag 2 en dinsdag 21 febr.
Tijd 20.00 uur
Plaats Klein Hanckema, Kerkstraat 14-16

11 De mens als verrader

Bespreking van Amos Oz, Judas, Amsterdam 2016

Judas is de jongste roman van de majestueuze Israëlische schrijver Amos Oz. Het verhaal speelt in 1959/1960. De jonge Sjamoeël Asj besluit zijn studie geschiedenis te staken. Daarmee komt ook een eind aan zijn onderzoek naar de discipel van Jezus, Judas. Traditioneel wordt Judas gezien als de zielige, ietwat boosaardige verrader. Oz geeft een heel ander beeld van Judas. Judas is als verrader de ware discipel van Jezus.

Als Sjemoeël een nieuw bestaan zoekt, wordt hij de metgezel van de oude Gersjom Wald, invalide die zijn studeerkamer niet uitkomt.

Sjemoeël krijgt kost en inwoning in ruil voor de plicht elke avond op intellectuele wijze Wald van repliek te dienen. Verder is er ook nog de mysterieuze weduwe Altajah.

Het boek gaat over de actualiteit van het Jeruzalem van begin jaren zestig, over de stichting van de staat Israël, over de Jood Jezus en over de ware volgeling, de verrader Judas. Hierbij speelt de vraag of niet juist de verrader toekomst heeft.

De roman zit vol interessante beschouwingen. Wij worden ingeleid in een wereld die niet de onze is, maar daardoor juist de onze. In een bespreking willen wij verschillende thema's aanroeren. Misschien dat ook het proefschrift van dr. Bert Aalbers over Judas een rol kan spelen. Als u er niet toe komt de roman (helemaal) te lezen, internet biedt uitkomst. Googelen op Amos Oz, Judas levert een variatie aan besprekingen op. Hopelijk zetten die dan aan de roman alsnog helemaal te lezen.

Gespreksleiding ds. Henk Pol

Datum 8 februari

Tijd 20.00 – 22.00 uur

Plaats De Gasthorn, De Gast 58a

12 WINTERAVONDLEZING: Leren van Luther

“De meeste mensen zullen nog wel kunnen vertellen dat Luther stellingen aan de kerkdeur hamerde, maar wat hij precies dacht, is veel minder bekend. Dat is jammer. We kunnen veel leren van de Reformatie. Ik ben ervan overtuigd dat de kernvragen van vandaag dezelfde zijn als die in de 16e eeuw.” Dat schrijft kerkhistoricus Herman Selderhuis.

Luther publiceerde zijn 95 stellingen op 31 oktober 1517. Daarin klaagt hij wantoestanden aan in de (katholieke) kerk

van zijn tijd. Zijn kritiek aan de kerk leidde tot de reformatie. Op 31 oktober 2017 is het precies 500 jaar geleden dat Luther zijn kritiek publiek maakte. De Protestantse Kerk in Nederland (PKN) viert en herdenkt dit jubileum van 31 oktober 2016 tot 31 oktober 2017.

In april 2016 hebben de PKN en vervolgens de lutheranen, die er deel van uitmaken, officieel afstand genomen van Luthers anti-Joodse uitspraken. Wat de Duitse reformator heeft gezegd over Joden 'kan absoluut niet', stelt de PKN in een verklaring. In de Nederlandse media werd deze stap breed uitgemeten – en toegejuicht. Daardoor is deze onfrisse kant van Luther uitgebreid onder de aandacht gebracht. Maar door zijn houding jegens de Joden steeds weer aan de orde te stellen, dreigt er een eenzijdig beeld te ontstaan over wat door de Reformatie tot stand is gebracht.

Daarom zullen in deze winteravondlezing ook andere kanten van Luther worden belicht. Wie was de man die met zijn stellingen het vernieuwingsproces van de kerk in gang heeft gezet? Waar is het hem in wezen om gegaan? En vooral: wat kunnen we er vandaag nog mee? Een boeiende vraag, juist in een tijd waarin veel mensen geen affiniteit meer hebben met kerk en geloof.

Inleider ds. Jörg Buller

Datum donderdag, 16 februari 2017

Tijd 20.00 uur; inloop vanaf 19.45 uur

Plaats De Gasthorn, De Gast 58a

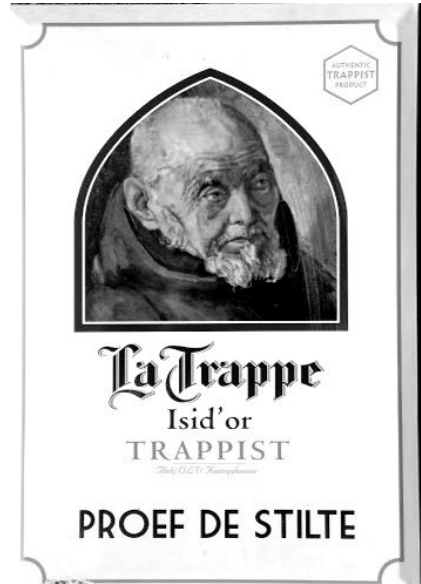
Toegang € 7,50 (inclusief koffie of thee) t.b.v. Raad van Kerken

13 Met carnaval het klooster in

De afgelopen drie jaar waren wij tijdens ons kloosterweekend aanwezig bij de prachtige dienst van Palmzondag en voelden wij de ernst en toewijding die voorafgaat aan Pasen. Deze keer zitten wij met Carnaval in de abdij Koningshoeven in Berkel-Enschot (bijna Tilburg). Terwijl er in Zuid-Nederland uitbundig gehost en gedronken wordt zitten wij in een klooster naast de bierbrouwerij. Een wonderlijk contrast!

Enkele jaren geleden waren wij ook in dit klooster. Veel indruk maakten drie jonge mannen, mager van het vasten en met een blik van verstillung en vastberadenheid. Zouden zij nu de stap naar het echte kloosterleven gemaakt hebben, met de belofte om tot de dood op deze plaats te blijven, toegewijd aan God en de broeders om hen heen? Wij volgen zo veel mogelijk alle diensten op een dag – van vóór zonsopgang tot in de avond – praten, wandelen, lezen of fietsen of zoeken de stilte in ons zelf. Iedere keer is een kloosterweekend een moeilijk te bevatten maar ook wezenlijke ervaring. Een ervaring die je meer mensen zou gunnen.

Begeleiding Yke Luinenburg
Datum vrijdag 24- zondag 26 februari 2107
Plaats abdij Koningshoeven, Berkel-Enschot
Kosten verblijf circa €100
Maximale groepsgrootte 10 personen

14 Samen eten

Samen eten is gezellig!

Daarom bieden we dit jaar weer de gelegenheid aan om met elkaar samen te eten.

De bedoeling is om elkaar tijdens een bescheiden maaltijd te ontmoeten en te praten (en te luisteren) over wat maar ter sprake komt.

In de afgelopen jaren werd de maaltijd voorbereid en samengesteld door een aantal vrijwilligers. Dit jaar willen we een beroep doen op de deelnemers om in overleg wat mee te brengen voor de maaltijd. Misschien wilt u wel wat koken of bakken? Zo wordt het echt een 'gezamenlijke' maaltijd met een heel diverse inbreng.

Laat u zich echter niet weerhouden om mee te eten, ook als het u niet lukt wat in te brengen. In alle gevallen: welkom!

We vragen een kleine bijdrage om de kosten van de kokers te vergoeden.

Schuif gerust aan.

Van harte welkom en alvast: eet smakelijk.

Begeleiding ds. Ybo Buurma

Datum Woensdag 8 maart 2017

Tijd 18.00 – 19.30 uur

Plaats Klein Hanckema, Kerkstraat 14-16

15 Luther en de kerkmuziek

Martin Luther, 1523

Auf, blei-bet treu und hal-tet fest! So wird euchmehr ge - lin - gen.
Wer sich vonGott nicht scheidenläßt, der kann die Höl - le zwin - gen.

Op 31 oktober 1517, dus bijna 500 jaar geleden, aan de vooravond van Allerheiligen, bracht de Augustijner monnik Martin Luther 95 stellingen aan op de deur van de Slotkapel van Wittenberg. Naast zijn strijd tegen de macht van Rome heeft Luther een onschatbare bijdrage geleverd aan de kerkmuziek en daarmee ook aan de rol van de gelovigen daarbij.

In 1524 verscheen een bundel "Geistliche Lieder", geredigeerd door Luther en Johann Walther. Uit het voorwoord bij de derde druk van 1529 blijkt hoe belangrijk de muziek en in het bijzonder de muziek in de kerk voor hem was. Hijzelf beschikte over een prachtige stem, wat hem de ere naam "Wittenberger Nachtigall" opleverde.

Voor Luther was de gemeentezang een belangrijk wapen in de strijd tegen de exclusieve rol van de geestelijkheid tijdens de mis. Met behoud van de liturgische elementen van de misviering zag hij de landstaal als hét medium om de liturgie dichterbij de mensen te brengen. Daarbij was de liedtekst essentieel. Luther was daarin de onvermoeibare voortrekker, zowel als tekstdichter en als componist.

Zo ontstond een kostelijke verzameling nieuwe kerkliederen, die een geweldige stimulans werd voor de ontwikkeling van de gemeentezang.

De melodieën werden ontleend aan de traditionele gregoriaanse zangen, aan bestaande (volks)liederen en aan feest- en dansliederen, want, aldus Luther: "De duivel mag deze schone wijzen niet voor zich alleen bezitten."

Aan de hand van verschillende voorbeelden leren we Luthers grote betrokkenheid bij het kerklied en zijn invloed daarop tot op vandaag kennen.

Inleiders Jan de Vries en Kees Kugel

Datum woensdag 15 maart 2017

Tijd 20.00 uur

Plaats Dorpskerk, Kerkstraat 18

16 Film

Het afgelopen jaar kwamen onverwachts veel mensen naar de film *Selma*, over de mars die Martin Luther King organiseerde in 1965. Een boeiende film die ook leidde tot boeiende gesprekken.

Welke film het dit komende jaar gaat worden, kan ik nu nog niet zeggen. Ik heb diverse films op mijn lijstje staan die ik eerst wil zien, voor ik een definitieve keuze maak.

Wordt het *Turist*? Of *Room*? Of *Les chevaux de Dieu*? Of...?

Het zijn heel verschillende films.

Turist gaat over een gezin dat een skivakantie houdt in de Alpen. Een lawine komt plotseling op hen af...

Room gaat over een jongetje van vijf die met zijn moeder in een kamer van 3 bij 3 meter woont. Voor hem is dat de hele wereld. Dat er nog een wereld daarbuiten bestaat, weet hij niet totdat..

Les cheveux de dieux gaat over Yachine die opgroeit in een sloppenwijk in Casablanca. Hij wordt door zijn broer overgehaald zich bij radicale moslims aan te sluiten. Uiteindelijk wordt hij 'uitverkoren' om martelaar te worden..

Wordt het een van deze drie? Of wordt het nog iets anders? Laat u verrassen!

Als u zich opgeeft, dan krijgt u begin 2017 in elk geval bericht welke film het geworden is en dan kunt u alsnog beslissen of u wel of niet komt.

Inleider pastor Hilda van Schalkwijk

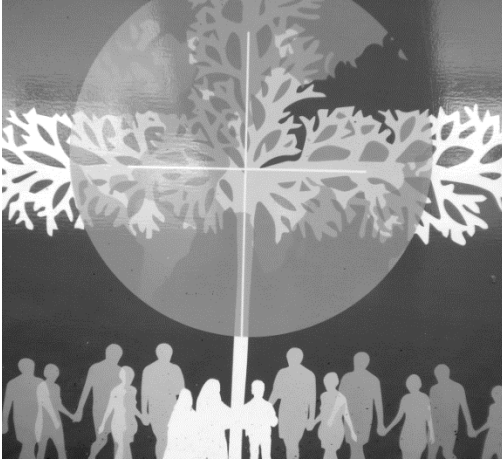
Data dinsdag 21 en 28 maart 2017

Tijd 20.00 uur

Plaats Klein Hanckema, Kerkstraat 14-16

17 Het Pelgrimspad

Het afgelopen jaar was het pelgrimspad lang, 15 km! Verschillende mensen durfden dat niet aan. Daarom is het dit jaar tijd voor een kortere tocht, ongeveer 10 km. Ging onze vorige wandeling door het open Groningse landschap, dit keer zullen we weer de bossen opzoeken.

Wat wel blijft zijn de gedichten of korte verhalen voor onderweg, en ja, ook weer vragen om korter of langer over door te praten met de mensen met wie je op pad bent.

Zegen voor de pelgrim

Breek op en vertrek
uit bezorgde gedachten,
uit verstarde gewoontes
uit knellende verwachtingen.
Wees opmerkzaam onderweg
met lichaam en ziel
met alle zintuigen
met vertrouwen en heel je hart

Begeleiding pastor Hilda van Schalkwijk

Datum zaterdag 13 mei 2017

Tijd 9.30 uur

Plaats vanaf parkeerplaats hotel In 't Holt

In de nabije omgeving van Zuidhorn worden ook interessante activiteiten georganiseerd. Wij proberen in onze regio een mooi en evenwichtig programma aan te bieden waarbij de gemeentegrenzen overschreden worden. U kunt daar gebruik van maken. Probeer het ook eens, ga samen naar een lezing of kring toe!

Selectie uit het aanbod Vorming en Toerusting Grijpskerk e.o.

volledige versie op www.pkngrijpskerk.nl of classiswesterkwartier.webklik.nl.

Informatie: Ds. Freerk Hovinga f.hovinga@xs4all.nl

Meditatief Bijbellezen

Kenmerkend is dat je de woorden nauwkeurig leest en proeft en daarna overweegt in stilte. Vanaf 18.45 uur kun je binnenlopen en we eindigen de bijeenkomst rond 19.45 uur met een kopje koffie of thee. De bijeenkomsten zijn los van elkaar te volgen.

Data: maandag 3, 10 en 31 oktober en 7 november

Plaats: Grijpskerk

Tijd: 19.00 - 19.45 uur (zaal open en inloop vanaf 19.00 uur)

“Adam, Eva en de duivel”

Het verhaal van Adam en Eva en de duivel was bekend in het Midden-Oosten; het is bijzonder interessant om te zien hoe dit verhaal ‘bewerkt’ in de Bijbel wordt gepresenteerd.

Dag en datum worden in onderling overleg vastgesteld

Opgeven bij ds. Atze Landman (graag z.s.m.) atze.landman@ziggo.nl

Symboliek in de bijbel: Vertellen met Getallen – prof. C. Labuschagne

Dag en datum worden in onderling overleg vastgesteld

Opgeven bij ds. Atze Landman (graag z.s.m.) atze.landman@ziggo.nl

Kunstavond Felix Nussbaum (1904 - 1944)

Tijdens deze kunstavond horen we het aangrijpende levensverhaal van Felix Nussbaum en zien we verschillende van zijn werken.

Inleiding: ds. Ybo Buurma

Plaats: Grijpskerk

Datum: donderdag 19 januari 2017 om 19.45 uur

Opgeven bij ds. Freerk Hovinga voor 15 december f.hovinga@xs4all.nl

Waarom moest Jezus sterven?

In het vorig jaar verschenen boekje “Jezus’ dood – een alternatief interpretatiemodel” onderbouwt Ab Ridder zijn betoog voor een ‘alternatieve uitleg’. De dood van Jezus is een verlossing van de boze, van het kwaad.

Dag en datum worden in onderling overleg vastgesteld

Opgeven bij ds Atze Landman (graag z.s.m.) atze.landman@ziggo.nl

Boekbespreking: Winter in Gloster Huis – Vonne van der Meer

Stel je voor: de zorg is overgenomen door altijd dienstbare robots, de klaar-met-leven-wet is aangenomen. Twee broers krijgen een duizelingwekkende erfenis, plus de opdracht er 'iets goeds' mee te doen. De oudste begint een hotel aan een meer waar je waardig en omringd door aandacht kunt sterven. De jongere broer bouwt aan de overkant Gloster Huis, waar mensen die toch aan hun doodswens beginnen te twifelen, welkom zijn. Maar wie laat zich daarnaartoe lokken? Wie denkt nog dat er iets beters bestaat dan de maakbare dood?

Datum: 14 februari 2017 om 20.00 uur

Plaats: Grijpskerk

Opgeven bij: ds. Freerk Hovinga f.hovinga@xs4all.nl

De Wandeling

Al wandelend door het NAM-park gaan we met elkaar in gesprek over verschillende thema's. U mag alle keren meedoen, maar dat hoeft niet. De wandeling duurt ongeveer anderhalf uur.

data: donderdag 9 maart, 6 april, 11 mei en 1 juni 2017

aanvang: 9.15 - 10.45 uur (daarna koffie)

plaats: verzamelpunt bij de Wingerd

opgeven bij: ds. Freerk Hovinga

Selectie uit het aanbod Vorming en Toerusting Niekerk-Oldekerk-Faan,-Enumatil, volledige versie op www.pknniekerkoldekerkfaan.nl of classiswesterkwartier.webklik.nl.

Informatie: Jikky Grashuis, jikky@home.nl

Start Gespreksgroep: Geloof en Wetenschap (Henk Pol)

Datum: 12 oktober 2016

Het joodse karakter van de evangeliën

Spreker: Ralph Scheurwater

Datum: 4 oktober 2016

Locatie: De Zaaier

Opgave/coördinatie: Oeb Amersfoort

‘Lichtprocessie’ in Warfhuizen

Datum: 29 oktober 2016 (zaterdagmiddag/avond)

15.00 uur: Inloop en koffie, lezing: over Heiligenverering door pater Hugo Breuker,

17.00 uur: Heilige mis en lichtprocessie door Warfhuizen

Eenvoudige maaltijd in het dorps huis (kosten € 5,--)

Opgave/coördinatie: Oeb Amersfoort

Kijken naar christelijke kunst

Spreker: Jan de Jong.

Datum: 22 november 2016

Locatie: De Zaaier.

Opgave/coördinatie: Wybe Feenstra

Geloof en Politiek

Spreker: Ruth Peetoom : waarden en tradities.

Datum: 20 januari 2017

Locatie: kerk Niekerk of Oldekerk

Opgave/coördinatie: Jikky Grashuis en Greetje Heerlien

Bijbelvertalingen (Wycliffe)

Spreker: Ludie Postmus

Datum: 7 februari 2017

Locatie: Ons Centrum

Opgave/coördinatie: Jikky Grashuis

Kerkmuziek van Willem Vogel (Nieuw liedboek)

Spreker: Jan de Vries (Den Horn)

Datum: 23 maart 2017

Locatie: Liudgerkerk

Opgave/coördinatie: Tisa Huisman